

939

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 26 września 2000 r.

w sprawie rodzin zastępczych.

Na podstawie art. 33g ust. 6 ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414, Nr 106, poz. 668, Nr 117, poz. 756, Nr 162, poz. 1118 i 1126, z 1999 r. Nr 20, poz. 170, Nr 79, poz. 885, Nr 90, poz. 1001 oraz z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 19, poz. 238) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie reguluje:

- 1) szczegółowe zasady doboru rodzin zastępczych, umieszczania dzieci w tych rodzinach oraz zasady ich przygotowywania i szkolenia,
- 2) szczegółowe zasady działania i finansowania rodzin zastępczych,
- 3) szczegółowe zasady, warunki i kryteria przyznawania pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz wysokość tej pomocy,
- 4) szczegółowe zasady przyznawania rodzinie zastępczej pełniącej zadania pogotowia rodzinnego wynagrodzenia z tytułu pozostawania w gotowości przyjęcia dziecka albo świadczonej opieki i wychowania,
- 5) zasady i wysokość odpłatności rodziców za pobyt ich dzieci w rodzinach zastępczych oraz sposób i tryb postępowania w tych sprawach.

§ 2. 1. Rodzina zastępcza kieruje się dobrem przyjętego dziecka i poszanowaniem jego praw, w szczególności prawa do:

- 1) wiedzy o swoim pochodzeniu,
- 2) podtrzymywania kontaktu emocjonalnego z rodziną naturalną oraz do swobodnego kontaktu z rodzicami i innymi osobami bliskimi,
- 3) poszanowania godności i ochrony przed wszelkimi formami przemocy.

2. Rodzina zastępcza zapewnia dziecku warunki rozwoju i wychowania podobne do warunków w rodzinie naturalnej, a w szczególności:

- 1) odpowiednie warunki rozwoju psychofizycznego i społecznego,
- 2) zaspokojenie indywidualnych potrzeb w zależności od stanu zdrowia i poziomu rozwoju,
- 3) zaspokojenie potrzeb edukacyjnych,
- 4) odpowiednie warunki wypoczynku.

§ 3. 1. Przy doborze rodziny zastępczej dla dziecka uwzględnia się:

- 1) przygotowanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- 2) możliwości zaspokojenia potrzeb dziecka, w szczególności dziecka w wieku do lat trzech lub zakwali-

fikowanego, w trybie i na zasadach określonych w odrębnych przepisach, do kształcenia specjalnego, udziału w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych albo wymagającego pomocy profilaktyczno-wychowawczej lub resocjalizacyjnej,

- 3) odpowiednią różnicę wieku między kandydatami do pełnienia funkcji rodziny zastępczej a dzieckiem,
- 4) zasadę nierozłączania rodzeństwa, chyba że dobro dziecka przemawia za odstępstwem od tej zasady,
- 5) w miarę możliwości, zdanie wyrażone przez dziecko.

2. Pierwszeństwo w pełnieniu funkcji rodziny zastępczej mają osoby spokrewnione, spowinowacone z dzieckiem albo wskazane przez rodziców dziecka, jeżeli dają gwarancję poprawy sytuacji dziecka.

3. W przypadku gdy osoby, o których mowa w ust. 2, nie mogą pełnić funkcji rodziny zastępczej, sąd opiekuńczy może zwrócić się do właściwego ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu dziecka powiatowego centrum pomocy rodzinie o wskazanie kandydatów zgłaszających gotowość pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

§ 4. 1. Rodzinę zastępczą przygotowuje się na przyjęcie dziecka przed udzieleniem szczegółowych informacji o dziecku i jego sytuacji rodzinnej oraz zapewnienie, w miarę potrzeby, kontaktu z dzieckiem przed umieszczeniem go w tej rodzinie.

2. Rodzinie zastępczej udziela się informacji o zakwalifikowaniu dziecka do kształcenia specjalnego lub udziału w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych albo o konieczności objęcia dziecka pomocą profilaktyczno-wychowawczą lub resocjalizacyjną.

3. Rodzinie zastępczej udziela się, w przypadkach tego wymagających, informacji o konieczności uzyskania porady w poradni psychologiczno-pedagogicznej lub w innej poradni specjalistycznej.

§ 5. 1. W rodzinie zastępczej umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż troje dzieci, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. W przypadku rodzeństwa dopuszcza się umieszczenie w rodzinie zastępczej większej liczby dzieci.

§ 6. 1. Rodzina zastępcza sprawuje opiekę nad powierzonym dzieckiem osobiście, z wyjątkiem przypadku, gdy rodzina zastępcza okresowo nie może z powodów zdrowotnych lub losowych sprawować opieki osobiście albo gdy dziecko okresowo przebywa w szczególności w sanatorium, szpitalu, placówce opiekuńczo-wychowawczej — placówce resocjalizacyjnej, domu pomocy społecznej, ośrodka szkolno-wy-

chowawczym, w tym specjalnym, internacie, bursie lub na stacji.

2. Rodzina zastępcza jest zobowiązana do współpracy z sądem opiekuńczym.

3. Rodzina zastępcza jest zobowiązana do współpracy z właściwym ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny powiatowym centrum pomocy rodzinie, zwanym dalej „centrum pomocy”, albo wskazanym przez centrum pomocy ośrodkiem adopcyjno-opiekuńczym. Rodzina zastępcza informuje centrum pomocy o istotnych sprawach dotyczących dziecka, w szczególności o:

- 1) stanie jego zdrowia, postępach w nauce oraz trudnościach w sprawowaniu opieki, w tym o trudnościach wychowawczych,
- 2) przerwie w sprawowaniu osobistej opieki nad dzieckiem w przypadkach, o których mowa w ust. 1, jeżeli przerwa trwa dłużej niż miesiąc, oraz o osobie lub instytucji, która w tym czasie sprawuje opiekę,
- 3) samowolnym oddaleniu się dziecka.

4. Rodzina zastępcza pełniąca zadania pogotowia rodzinnego nie może oddawać powierzonego jej dziecka do żłobka.

§ 7. 1. Centrum pomocy dokonuje, co najmniej raz w roku, na podstawie wywiadu rodzinnego (środowiskowego), oceny sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka w rodzinie zastępczej, o której mowa w art. 33e ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej, zwanej dalej „ustawą”.

2. W przypadku stwierdzenia ustania potrzeby pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, o której mowa w ust. 1, lub nienależytego wykonywania zadań rodziny zastępczej albo ustania warunków, o których mowa w art. 33d ustawy, wymaganych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, starosta zawiadamia sąd opiekuńczy odpowiednio o możliwości powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub o potrzebie zapewnienia dziecku opieki zastępczej w innej formie.

§ 8. 1. Szkolenie organizuje się dla kandydatów zgłaszających gotowość pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz dla rodzin zastępczych.

2. W przypadku gdy szkolenie na zlecenie centrum pomocy organizuje ośrodek adopcyjno-opiekuńczy lub inny podmiot, centrum pomocy kieruje kandydatów i rodziny, o których mowa w ust. 1, na to szkolenie.

3. Zakres programowy szkolenia obejmuje zagadnienia dotyczące w szczególności:

- 1) elementów pedagogiki, psychologii rozwojowej i wychowawczej dziecka,
- 2) psychologicznych i społecznych aspektów rozwoju dziecka wychowywanego poza rodziną naturalną, w tym zachowań dziecka w sytuacjach kryzysowych,
- 3) kształcenia umiejętności opiekuńczych oraz umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych

i kryzysowych, a także sposobów kompensacji opóźnień rozwojowych,

- 4) praw i obowiązków dziecka oraz zadań i kompetencji centrum pomocy w zakresie dotyczącym rodzin zastępczych,
- 5) organizacji opieki nad dzieckiem i możliwości uzyskania wsparcia w wychowywaniu dziecka.

4. Zakres programowy szkolenia kandydatów zgłaszających gotowość pełnienia funkcji rodziny zastępczej, pełniącej zadania pogotowia rodzinnego, obejmuje ponadto zagadnienia dotyczące sposobu przygotowania dziecka oraz rodziny zastępczej do krótkookresowego pobytu dziecka w tej rodzinie.

5. Centrum pomocy informuje kandydatów i rodziny, o których mowa w ust. 1, o zakresie programowym szkolenia.

6. Szkolenie rodzin zastępczych, o których mowa w art. 33e ust. 1 pkt 1 ustawy, może odbywać się w ramach indywidualnych konsultacji.

7. Zakres programowy i forma szkolenia powinny być dostosowane do indywidualnych potrzeb kandydatów zgłaszających gotowość pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz rodziny zastępczej i umieszczonego w niej dziecka.

§ 9. 1. Pomoc pieniężna na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, zwana dalej „pomocą pieniężną”, przysługuje począwszy od miesiąca, w którym dziecko zostało faktycznie umieszczone w rodzinie zastępczej, w wykonaniu orzeczenia sądu, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.

2. W przypadku gdy dziecko przebywało w rodzinie zastępczej, o której mowa w art. 33e ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy, przed wydaniem orzeczenia o umieszczeniu dziecka w tej rodzinie, pomoc pieniężna przysługuje za okres pobytu dziecka przed wydaniem orzeczenia, nie dłuższy jednak niż dwa miesiące.

3. W przypadku gdy dziecko przebywało w rodzinie zastępczej, o której mowa w art. 33e ust. 1 pkt 3 ustawy, przed wydaniem orzeczenia o umieszczeniu dziecka w tej rodzinie albo orzeczenia w inny sposób normującego sytuację dziecka, pomoc pieniężna przysługuje za cały okres pobytu dziecka przed wydaniem orzeczenia.

4. Pomoc pieniężną wypłaca się za miesiąc kalendarzowy w terminie do 10 dnia miesiąca.

5. Pomoc pieniężną, o której mowa w ust. 2 i 3, wypłaca się w terminie dwóch miesięcy po wydaniu przez sąd orzeczenia.

§ 10. 1. Rodzinie zastępczej, o której mowa w art. 33e ust. 1 pkt 1 ustawy, przysługuje miesięcznie, z zastrzeżeniem § 12, pomoc pieniężna w wysokości:

- 1) 40% kwoty, o której mowa w art. 33g ust. 3 ustawy, zwanej dalej „podstawą”, jeżeli dochód rodziny nie przekracza lub jest równy dochodowi ustalonemu na podstawie art. 4 ustawy,

- 2) 20% podstawy, jeżeli dochód rodziny nie przekracza lub jest równy 200% dochodu ustalonego na podstawie art. 4 ustawy,
- 3) 10% podstawy, jeżeli dochód rodziny przekracza 200% dochodu ustalonego na podstawie art. 4 ustawy.

2. Rodzinie zastępczej, o której mowa w ust. 1, wychowującej dziecko w wieku do lat trzech lub zakwalifikowane w trybie i na zasadach określonych w odrębnych przepisach do kształcenia specjalnego lub udziału w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych albo dziecko umieszczone w tej rodzinie na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. Nr 35, poz. 228, z 1992 r. Nr 24, poz. 101, z 1995 r. Nr 89, poz. 443, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 1999 r. Nr 83, poz. 931 oraz z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 50, poz. 580), przysługuje miesięcznie, z zastrzeżeniem § 12, pomoc pieniężna w wysokości:

- 1) 80% podstawy, jeżeli dochód rodziny nie przekracza lub jest równy dochodowi ustalonemu na podstawie art. 4 ustawy,
- 2) 40% podstawy, jeżeli dochód rodziny przekracza dochód ustalony na podstawie art. 4 ustawy.

3. Rodzinie zastępczej, o której mowa w ust. 1, wychowującej dziecko uprawnione do zasiłku pielęgnacyjnego, przysługuje miesięcznie, z zastrzeżeniem § 12, pomoc pieniężna w wysokości 80% podstawy, niezależnie od dochodu rodziny ustalonego na podstawie art. 4 ustawy.

§ 11. 1. Rodzinie zastępczej, o której mowa w art. 33e ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy, przysługuje miesięcznie pomoc pieniężna w wysokości 40% podstawy, z zastrzeżeniem § 12.

2. Rodzinie zastępczej, o której mowa w ust. 1, wychowującej dziecko, o którym mowa w § 10 ust. 2 i 3, przysługuje miesięcznie pomoc pieniężna w wysokości 80% podstawy, z zastrzeżeniem § 12.

3. Pomoc pieniężną, o której mowa w ust. 1 i 2, zmniejsza się o 50% kwoty odpowiadającej dochodom dziecka uzyskiwanym z jego majątku, a także z tytułu pobierania renty rodzinnej lub alimentów.

4. W przypadku gdy kwota, o której mowa w ust. 3, przekracza wysokość przysługującej pomocy pieniężnej, o której mowa w ust. 1 i 2, rodzinie zastępczej przysługuje miesięcznie pomoc pieniężna w wysokości 10% podstawy.

§ 12. 1. W okresie pobytu dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej — placówce resocjalizacyjnej lub w domu pomocy społecznej rodzinie zastępczej przysługuje miesięcznie pomoc pieniężna w wysokości 20% pomocy pieniężnej ustalonej na podstawie § 10 lub 11.

2. W okresie pobytu dziecka w ośrodku szkolno-wychowawczym, w tym specjalnym, rodzinie zastępczej, która nie ponosi kosztów pobytu dziecka w ośrodku, przysługuje miesięcznie pomoc pieniężna w wysokości

20% pomocy pieniężnej ustalonej na podstawie § 10 lub 11.

§ 13. Rodzina zastępcza może otrzymać jednorazową pomoc pieniężną na pokrycie niezbędnych wydatków, związanych z potrzebami przyjmowanego do rodziny dziecka, w wysokości do 150% podstawy.

§ 14. Rodzinie zastępczej, której dziecko na skutek zdarzenia losowego wymaga dodatkowej pomocy, starosta może udzielić:

- 1) jednorazowej pomocy pieniężnej w wysokości do 50% podstawy lub
- 2) okresowej pomocy pieniężnej w wysokości do 50% podstawy, wypłacanej miesięcznie przez okres trwania bezpośrednich skutków tego zdarzenia.

§ 15. 1. Rodzinie zastępczej, pełniącej zadania pogotowia rodzinnego, przysługuje z tytułu świadczonej opieki i wychowania miesięcznie wynagrodzenie w wysokości 120% podstawy.

2. Wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 1, zwiększa się o 20% podstawy, jeżeli w rodzinie zastępczej przebywa, w okresie dłuższym niż 10 dni w miesiącu kalendarzowym, więcej niż czworo dzieci lub dzieci, o których mowa w § 10 ust. 2 lub 3.

3. W okresie pozostawania w gotowości przyjęcia dziecka rodzinie zastępczej, pełniącej zadania pogotowia rodzinnego, przysługuje miesięcznie wynagrodzenie w wysokości 80% podstawy.

4. Starosta może, za zgodą rodziny zastępczej, rozliczać zwiększenie wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 2, w okresach trzymiesięcznych.

§ 16. 1. Rodzice dzieci przebywających w rodzinie zastępczej ponoszą odpłatność do wysokości miesięcznej pomocy pieniężnej otrzymywanej na dziecko, z zastrzeżeniem ust. 2—4.

2. W przypadku gdy rodzice płacą alimenty na dziecko przebywające w rodzinie zastępczej, wysokość odpłatności, o której mowa w ust. 1, odpowiada kwocie tych alimentów.

3. Jeżeli jedno z rodziców płaci alimenty na dziecko przebywające w rodzinie zastępczej albo jeżeli jedno z rodziców nie żyje i dziecko otrzymuje z tego tytułu rentę rodzinną, drugie z rodziców ponosi odpłatność do wysokości różnicy między wysokością otrzymywanej miesięcznie pomocy pieniężnej na dziecko a wysokością płaconych alimentów lub renty rodzinnej.

4. Jeżeli jedno z rodziców nie żyje, a dziecko nie otrzymuje z tego tytułu renty rodzinnej, drugie z rodziców ponosi odpłatność do wysokości równej połowie wysokości otrzymywanej na dziecko miesięcznej pomocy pieniężnej.

§ 17. 1. Starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej ustala odpłatność rodziców za pobyt ich dziecka w rodzinie zastępczej na podstawie wywiadu rodzinnego (środowiskowego) przeprowadzonego u rodziców dziecka.

2. W przypadku gdy rodzice dziecka mieszkają w innym powiecie niż rodzina zastępcza, wywiad, o którym mowa w ust. 1, przeprowadza powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziców dziecka.

§ 18. Opłaty, o których mowa w § 16, są wnoszone do kasy powiatu lub na wskazany rachunek bankowy powiatu.

§ 19. 1. Rodzinie zastępczej, o której mowa w art. 33e ust. 1 pkt 2 ustawy, przysługuje pomoc pieniężna w wysokości, o której mowa w § 11 lub 12, za okres od dnia 1 stycznia 2000 r. Jeżeli dziecko zostało umieszczone w rodzinie zastępczej po dniu 1 stycznia 2000 r., pomoc pieniężna, w wysokości, o której mowa w § 11 lub 12, przysługuje od pierwszego dnia miesi-

ca, za który rodzina zastępcza otrzymała pomoc pieniężną.

2. W przypadku gdy pomoc pieniężna wypłacona w 2000 r. rodzinie zastępczej, o której mowa w ust. 1, przekracza wysokość pomocy pieniężnej ustalonej na podstawie § 11 lub 12, różnica nie podlega zwrotowi.

§ 20. Traci moc rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 lipca 1999 r. w sprawie rodzin zastępczych (Dz. U. Nr 63, poz. 713).

§ 21. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *J. Buzek*